

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Utkommer hvarje Söndag.

ILLUSTRERADT

Pris för 3 Månader 1 Rdr. B^{co}.

Enkla. N^o.

8 sk. B^{co}.

SÖNDAGS MAGASIN.

N° 1

Gotheborg, Söndag d. 4 Juli 1847.

2 Qvar.

RICHARD LEJONHJERTA.

Richard Lejonhjerta.

Richard d. I, konung af England, war född 1157 i Oxford och son till Henrik d. II. Den bedrift, hwarmed han började sin frigitte bana, war ett uppror mot sin egen fader, hwilken han sedan följde på thronen, då denne dog 1189. Nu först fann han tillfälle, att uppfylla ett heligt löfte, som han gjort under kampen mot fadren, men alltid dröjt med dess fullgörande, hwarföre han äfwen blifwit banlyst. Richard drog nu till Palästina, såsom en af anförarne för det tredje korståget; sedan han i Rom undergått penitens för den mot fadren begångna synden, for han öfver till Palästina och bekämpade der Sultan Saladin i många och häftiga drabbningar, samt eröfrade Ptolemais. Vid den tiden war det man gaf honom tillnamnet Lejonhjerta. Rangstridigheter med konung Philip af Frankrike, och andra twister med hertig Leopold af Österrike, gafswo honom affmat för widare deltagande i det heliga kriget, och när slutligen den under rättelsen kom, att hans broder Johan i England, under Richards fränwars, traktade efter kronan, bröt han upp och återwände 1192 till Europa. Men först tre år sednare skulle han uppnå hemmet; ty han söll i händerna på sin dödsfände Leopold, som tre år höll honom fången i Mains, Worms, Durrenstein och Trifels, och endast mot en bethande lösepennning frigaf honom. Hemkommen till England, fördref Richard sin broder Johan från den af honom orättmätigt inkräktade thronen, kämpade sedan segerrikt mot Fransoserna, hwilka han i grund slog wid Gisors, men fann sin död, under en ensildt sejd med en grefwe af Li-moges, framför dennes slott Chalus, som han belägrade.

Guds Dom.

En af våra försäders förderligaste missbruk af religionen war den så kallade Guds dom. Dsta hände, då såsom nu, att inför rätten sanningen eller salfheten af en angifwelse ej så noga kunde afgöras. När då en anlagad ej kunde bewisa sin ofskuld, så underkastade man honom ett mer eller mindre förfärligt ofskuldsprof, hwarwid man förutsatte, att Gud hwarje gång emedelbarligen skulle åtaga sig den anlagade ofskulden och rädda densamma från faran.

Man hade flera slag af dessa ofskuldsprof. De förnämsta woro: tweekampen, eldprofwet, wattenprofwet, den inwigde biten, och nattwardsprowet.

Tweekampen.

Bland män, som ej hörde till andliga ståndet, war tweekampen det wanligaste profwet. Den war förordnad redan i folks äldsta lagar och i 10—13 århundradet gälde den för en så helig sak, att ej allenast wigtiga processer, utan ock flera statsangelägenheter sålunda afgjordes. Den, som i tweekampen fall inför

allt folket besegrade sin motståndare, ansågs såsom den ofskuldige eller på hvars sida rätten war. Himlen trodde man, skulle stärka hans arm, äfwen om han wore swagare och mindre öfward än den andre. Man beredde sig genom fastande och böner till en sådan kamp. Ratten förut tillbringades framför altaret i någon kyrka; alla helgon, i synnerhet St. Göran, anropades såsom beskyddare. Man hörde messan, man biggade, man tog sakramentet. Till kämpaplats waldes ett fritt fält, hwaraf 24 fot i wädrat afstiftades för de kämpande och omgafs med tåg. Wanligen bestämdes för kampen tjugufjerde dagen sedan anlagelsen infommit. Domare och prester insunno sig derwid, äfwen som en stor mängd af åskådare, hwilka genom rop och uppmuntringar sökte wälka mod och kraft hos de kämpande.

Blott de kämpande sngo wisa sig till häst. Wisade sig någon annan ryttare, så förlorade han hästen om han war adelsman; i annat fall kostade det hans ena öra. Ingen af åskådarne wägade sätta sig, wid risk att förlora sin tumme eller något annat finger.

War nu den afgörande stunden kommen, så uppropade herolden först anlagaren, sedan den anlagade. Båda måste kämpa med lika wapen och företräden. War den ene wänsterhänt, så måste den andre ock föra swärdet i samma hand; war den ene enög, så måste den andre låta tillbinda samma öga. War striden wid solens nedgång icke afgjord, ägde den utfordrande rättighet begära fortsättning deraf den följande dagen. Blef den ene besegrad eller liggande död på marken, så förlorade han hufwudet eller handen. Stundom öfwerlemnades han såsom lifsgen åt segraren, som ofta brukade honom till de smutsigaste göromål.

Eldprofwet

Träffade anlagelsen en qwinna eller en andlig, så föranstaldes ett annat ofskuldsprof, ty qwinner kunde icke, och de andliga sngo ej slåss, oaktadt de ofta handlade emot förbudet. Wanligen förefrefse i sådana fall eld- eller wattenprofwet. Dock war det äfwen förunnadt qwinner och prester, att ställa, en som skulle strida å deras wägnar och med sitt swärd förswara deras sak.

Den som skulle bestå eldprofwet måste med blettade fötter gå öfwer glödande plogbillar och öfwer glödande kol eller i en med war öfwerdragen påtänd stjerka eller låta lägga sig eld på bröstet. Blef han ofskad, så förklarades han af hela folket för ofskuldig; brändes han åter, så war detta ett prof emot honom och han dömdes då till det i lagen bestämda straffet. Man skulle wara frestad att tro, att ej ens den ofskuldigaste skulle ofskad kunnat bestå ett sådant prof; men erfarenheten har lärt motsatsen. En mängd ofskulda och ofskuldiga gick igenom. Gurn war detta möjligt! Det war möjligt, emedan man då för tiden, likaså wäl som nu, kände hemliga medel att under några ögonblick för

fätra sig mot elden. Och man winlade sig om en dylik hemlighet, så mycket mer, som derwid war allt att winna eller allt att förlora. Men den som ej hade andra medel mot brännfären än sin ofskuld, den stod sig utan twifvel ganska dåligt, om han ej, såsom den grekiska kejsaren Paleologus wiste att hjelpa sig sjelf. Denne kejsare, som lefde omkring 1260, skulle en gång före sitt uppträdande på thronen, jag wet ej af hwad orsak, undergå eldprofwet. Han sträfwade på det högsta beremet, förorsakande att han wore helt och hållet oefaren i konsten, att i bara händerna bära ett glödadt jern, utan att afbränna fingrarne. Men när Arkebiskop Nhehes häftigt yrkade, att gifwa Gud äran och förlita på honom såsom ofskuldens beskyddare, blef han otålig och sade: Herr Erkebiskop, Ni är en from och helig man, gif oss ni derföre Gud, ofskuldens räddare äran, och tag det glödade jernet, och lägg det i min hand, så skall jag bära det, hwarthän ni önskar. Den fromme biskopen wägade det icke och profwet uteblef.

Skulle någon pröfwas genom glödande jern, så måste han förnt inwigas för detta mål genom några böner.

Wattenprofwet.

Afwen genom kallt eller sjudande watten pröfwades ofskulden. Med kallt watten war profwet ej så farligt, som med sjudande, ty den som sönk under i kallt watten, den förklarades för ofskyldig, och hwar och en som förbrände armen i det sjudande, den ansågs vara skyldig.

War det nu fråga om profwet med kallt watten, så blef den anklagade aflädd, och bunden till händer och fötter, kastad i en damm. Förnt låt man läsa en formelig messa öfwer honom och gifwa honom nattwarden. Presten uppmanade honom i den heliga treenighetens namn, at wäl pröfwa sitt samwete och ej fräckt framtråda till altaret, om han kände sig skyldig. Hade han mod dertill, så trädde han fram och den andlige bød honom sakramentet med dessa ord: "Krisli lekamen och blod ware dig till prof, Gud till ära och hans kyrka till uppbyggelse." Efter nattwarden wälsignades och wigwatten, som gafs honom att dricka. Nu förde man honom i procession till kyrkan låt afläda honom; låt honom kyssa ewangelium: band sedan händer och fötter och kastade honom i dammen. Men förnt war det besworet af presten, att i sitt djup ej uppsuka den anklagade, i händelse han war ofskyldig, utan, såsom prof på hans ofskuld, för alla närvarandes egen åter låta honom flyta upp. Det är att förmoda att genom dessa högtidligheter mången sjudares samwete blifwit uppfrämndt, och att han genom en friwillig bekännelse försökte afwända profwet. Mera andra stodo sig godt, och blefwo, om de gingo under, hwilket och wantigen skedde, frigjerda. Men mången arm ofskyldig war dock lättare än watten, som derföre tryckte honom tillbaka; han samm då ofwan och led misgjerningsmannens död.

Wid profwet med warmt watten måste den anklagade med

blottad arm från botten af en kittel, fylld med kokande watten, upptaga en inwigd ring. Wattenet hade förnt blifwit wälsignadt. War utslaget afgifwet, så drogs en säck öfwer den skyldige och förseglades, på det att intet medel skulle hjelpa att afwända sären. Efter tre dagar bestgade man armen inför vittnen. War han blott litet eller alldeles ej särad, så förklarades den anklagade för fri. I annat fall dömdes han såsom öfwerbewisad.

Den inwigde brödbiten och Nattwardsprofwet.

För ej ringare fara war man utsatt wid njutningen af den inwigda brödbiten. En andlig uttalade först wälsignelse deröfwer, och insack sedan i den anklagades mun under de strängaste hotelser t. ex. att Gud skulle straffa honom, att han skulle qwäfwas, att sjudomar, smärter och böden skulle träffa honom, om han verkligen begått den gerning hwarför han war anklagad. Siet brödbitycket verkligen ner, så war den anklagades ofskuld klar som dagen och han frigafs genast. Då nu brödbitycket kunde wara större eller mindre och som swalget hos en menniska är högst olika mot det hos en annan, så blir intet twifvel öfrigt, att ju många ofskyldiga qwäfwes. Man saknar ej exempel, att rättwisans tjenare stundom förgiftade brödet, i hwilket fall smärter och böden blefwo den ewillkerliga söljden.

Afwen så förhöll sig med nattwardsprofwet. Man war öfwerthygad, att den brettfling, som wägade anamma sakramentet, deraf skulle qwäfwas och dö.

Gemenligen träffade detta prof de andliga, hwilka ej hade lust att förbränna sina armar och fötter eller att qwäfwas af bröd.

Korsdomen och Bårdomen.

Wid korsdomen waldes af de båda twisande, då de ej sjelfwa wägade profwet, twenne representanter. De stälde sig med utsträckt armar, framför ett kors, helst i en kyrka, och sökte att så länge som möjligt bibehålla denna ställning. Den hvars armar först började att darra och att sjunka, erkändes såsom skyldig och måste underkasta sig det straff, som bestämdes.

War någon misstänkt för mord, så kom bårdomen i fråga. Man utsträckte den dödades kropp på en bår och låt den misstänkte widröra säret under uttalande af sin ofskuld. Allas ögen woro då rigtade på den anklagade och lifet. Det hände att ur munnen på den dödade framstöt flum; i sådana fall ansågs han såsom ohjelpigen skyldig.

Desa dumheter, detta misförstånd om wärdigheten af Guds egenkapet, fortser till 14 seklet. Bårdommen qwarstod dock i Tyssland ända fram i förlidet århundrade. — Upplysningen går framåt, fast med tuffsjät. Man ser det af emjörnätta förhållanden.

Jenny Lind såsom Alice i London.

(Uttur en fransmans bref af d. 5 Maj)

Klockan är 2 på morgonen; jag strifwer i samma ögonblick, jag hemkommer från theatern, för att ej förlora en atom af det inträffade, som jag under denna långa och underbara afton erfarit. Jenny Lind har för första gången uppträdt såsom Alice i Robert le Diable, på ett sätt, hwarom man ej kan göra sig föreställning, om man ej förut sett henne i Berlin, i Wien eller i Hamburg. Aldrig förr hade nyfikenheten i en stor stad varit stegrad till den grad, som här, aldrig har en konstnär före sitt uppträdande till den grad varit folkets älskling. På kaffeerna, på gatan, wid hofwet, på börser talades om ingenting annat än Jenny Lind. Herr Wunn, som nämt henne för kontraktsbrytande sedan han afslagit ett skedestånd af 14,000 thaler och som uppfyllde tidningarne med skriftvärlingar dem emellan, har dermed gjort konstnärinnan en stor tjänst, och detta just då han argast arbetade för att hindra hennes uppträdande. Jenny Lind kunde aldrig finna en bättre saksförare och man måste hafwa mycket lycka, för att ur mängden kunna framdraga en sådan flende.

Sedan sedan 4 a 5 dagar färfunnades af oerhörda ammonser, tryckta med röda bokstäfwer och uppfliftrade på alla väggar, Jenny Linds första uppträdande i detta land.

Biljetterna uppstegrades till oerhörda priser; en sluten plats på barkett kostade 40 thaler; första radens loger utfaldes till 20 guineer, och blott för att gifwa en wink om hwad det vill säga, att såsom konstnär wara efterfökt i London, vill jag nämna, att brottningens theater första aftonen inbringade 16000 thaler, den andra 18000 och den tredje 21000. Direktionen har naturligtvis förhöjt priserna efter omständigheterna. Man har det oaktadt näst intill hufet för fem astnar

Meijerbeer, hvars ankomst med mycket eftertryck war af tidningarne tillkännagifwen och som, wid detta högtidliga tillfälle, skulle dirigera orkestern, blef helt lugnt hemma och åtnöjde sig med att hwarje vecka skrifwa sex bref till Jenny Lind, hvilka alla den berömda maestron, såsom wanligt, underskref på ett egendomligt sätt, d. w. s. med ett slags bomärke i stället för sitt namn.

Orkestrerna anfördes, såsom wanligt af Balse, som högeligen bemödade sig, att göra det wäl, och för hvilken detta, oaktadt hans flitighet, hans kunskaper och hans iswer, blott lyckades till hälften. Robert le Diable insunderades på tio dagar.

Salen war besatt på ett glänsande sätt. Drottningen, Prins Albert, Enkedrottningen, Hertiginnan af Kent, Hertigen och Hertiginnan af Cambridge, samtliga ministrarne och gesandterna och en tallös mängd af den högsta adeln, som i de engelska tidningarne med ängslig sorgfällighet finnas antecknad efter titlar och namn, bemödade föreställningen. Ansikten war praktfull; men man måste då glömma de förfärligt fula gata förhängena.

Drottningen mottogs wid sitt inträde i logen med ett trefaldigt bisällskrop och omedelbarligen derpå började ouverturen. Ridåen gick upp under den djupaste tyfnad och en obestriktlig spändning. Rolerna, efter som jag fann dem på de grant utskrydda affischerna, woro fördelade på följande sätt. Alice, Jenny Lind; Isabella, Madame Castellan; Robert, Fraschini; Raimbault, Garboni o. s. w. Jag tillstår att Öfwerprestens role i Robert le Diable mycket öfverraskade mig; detta war för öfrigt icke det enda nya, hwarom jag har ett berättat. Texten är reban längesedan med stor trohet öfversatt på italienska; och hade man åtnöjt sig att blott sjunga denna öfversättning, så skulle Meijerbeer likalitet som Scribe haft ett beklaga sig; men ni skall få se, hvilken beshynerlig Roberto il diavolo man denna afton förewisat öf.

Wid ridåens uppgång suto Fraschini och Staudigl, såsom bekant är, wid ett bord, till wenster. Fraschini är en rätt wacker ung man af medelmåttig storlek, senig och kraftigt bygg; han har en herlig stämma, och sjöng ut fullt bröst med en lätthet och kraft utan like. Och likwäl är Roberts role den, som minst passas honom, och han hade besutom inom tio dagar måst inlära och spela den. Fraschini är ingen skådespelare; han kommer och går, såsom en meniska, som med sin person är i stor förlägenhet, och denna afton stegrade sig hans förlägenhet ända till ängslighet. Han hade aldrig sett denna pies spelas; han är ej i besittning, hwarken af det snille, som denna rol kräwer, eller af dess historiska detalj; dock utvecklade han i åstfälliga partier hela rikdomen af sin beundrafwärda tenor.

Efter dryckeschören, som sjöngs så falskt, att den kunde förwandla win i galla, höjde sig Fraschini, höll sin bågare emot publiken och utropade: "Er äbla riddersmän, hälsar jag." Men upbliken swarade ej med förtjusning härpå och klappade blott med fingerspetsarue; detta blott af höflighet.

Ett ögonblick derefter säger Vertram med djup stämma till Robert: "ditt otactamma fädernesland". Hela huset trycktes blott wänta detta swar, för att hälsa Staudigl, den berömda baritonen. Applådisningar och uthållande bravorop skallade från alla sidor. Staudigl höjde sig, lade handen på hjertat och gjorde två steg mot rampen; hans dragt war enkel och allwarfam, hans hår ligger ej aldeles utan egendomlighet. På hjesan, som framtill är nära kal, höjde sig en svart hårbusse, mestkofeliskt mot himlen, såsom tecken till mod och helhet; skäliga, spetsiga mustacher, och ett lansformigt puschägg fullända då ett byskert wis hans dragt och gifwa åt underdelen af hans ansigte ett uttryck af hårdhet och diabolisk skadeglädje. Staudigl har en röst af fällsynt omfång. Han sjunger det djupa G och stiger till G med förwärande lätthet; han har två och en half oktav af fullkomlig sennhet och metalliskt klang. Men han synes öfwerhufwud så generad af

att sjunga italienska, att det synes erätt att bedömma honom efter denna första representation: hans uttal är i sanning lösligt och Engelsmännen sjelfwa, så litet de än hafwa anledning att i detta fall berömma sig, tycktes ha veligt af hans dåliga prononciation.

Geordoni, hvilken publiken och hymerligen damerna tagit under sitt alsmågtiga beskydd, hälsades wid sitt inträde både lösligt och länge och sjöng sin ballad och sin duo på ett utmärkt sätt; men de tre tusen åskådarna, som woro i logerna, på parketten, på galleriet och parterren slysfattades uteslutande med en tanka och en önskan, att få se och höra Jenny Lind.

Att beskrifwa det sätt, hwarpå hon motogs och hälsades, är omöjligt; bifallstormen warade tjugu minuter och förminskades blott några ögonblick, för att åter utbryta med förnyad styrka. Sångerskan wisse ej mer, huru hon skulle uttrycka sin tacksamhet; hon höjde sig djupt, sammanknäpte händerna, höjde ögonen mot himlen, trädde fram mot åskådarna, wände sig mot logerna med ett obefristligt uttryck af blygsamhet, af tacksamhet och lycka, som stod i skonaste samklang med hela hennes ljuswa och rena personlighet. Jenny Linds drag äro ej regelmässiga, men hon har ett ganska fint hår, af en guldgult blondt, och blå ögon med den ljuswade strålgåns. Hennes röst fyller fullkomligt hela huset; man går ej miste om de finaste öfvergångar. Hela den högre ektaven är hos henne af en öfverraskande skönhet, renhet och styrka. Medeltonerna, i början något swagare, bliwa under förtjättningen, när rösten hunnit få sin fulla värma, lifa stöna och rena, som de högre. Det fordras en beundranswärd talang för sången att sjunga såsom B, L. sjöng, denna aften, då rövelsen och förtjättningen wero större, än de någonsin kunna bliwa det under en konstnårs lif.

Kunde jag beskrifwa, huru hon utförde sin första romans; hvilken smak, hvilket behag, hvilken ljushet i de minsta detaljer, hvilken säkerhet, hvilken renhet i anslaget war ej dermed förbundnen; hvilken passion, hvilken eld, hvilken hjäl, ty Jenny Lind är en skådespelerska, sådan som Madame Falcon blott war det i sina lyckliga inspirationer. Twiflarna, som före hennes uppträdande hade sagt: man måste se henne, höra henne; hennes röst är förtjusande i en liten sal, men den fyller ej theatern; hon skall lifa litet i London, som i Paris, hafwa den framgång, som hon haft i England: — nu är profwet aflagd; hon har bestått det. I London, så wäl som i Paris och Italien, ja i hela werlden skall Jenny Lind hänycka massorna och förtjusa konstännare. Den, som fört ej kunde italienskan har på tre wendor lärt den samma och talar den förträffligt. Hon är en af de rikast begåfwade naturer, som någonsin prydt en theater; himlen har följat på detta barn af den kalla nordens; Kentien har blott utbildat och förfullkomnat, hwad naturen i så oändligt hög grad skänkt.

Efter första aftens triumfer och framropningar wäntade jag med en vis förhåga Mad. Castellan. Att sjunga Zabellas aria bredwid Jenny Lind måste wara en swår uppgift äfwen för en stor och eminent talang. Tänkt då min förwänning, när ridåen går upp för tredje aften. Man hade undertryckt hela andra aften och ingen enda röst i hela salen gen gjorde någon invänd-

ning emot detta stymwande. O, Meyerbeer, huru wäl, att du hade stannat i Berlin!

Icke desto mindre war Jenny Lind, öfwer allt uttryck, beundranswärd i den stora scenen, i duon och trion; man måste se henne, huru hon med uttryck af oändlig smärta emfammar fersket; huru hon höjer sig i mod och kraft och med sin upphöjda tres trofjar den förbände. Tre gånger måste hon omjunga arian "När jag lemnade Normandie", ett mästestycke af ömhet och behag, och man skulle hafwa fördragat den ännu en gång, om ej en del af åskådarna ropat: nej, nej, det är öfverskändt, det är afstywardt att så plåga en sängeriska.

Nummesenen war, på föranstaltande af lordkammarrherren, förändrad på ett helt eget sätt. Först och främst förekomma inga nummor mer, utan scener, i förbigående sagdt, ganska retande; balletkorpser är förträffligt sammansatt och man ser på theatern ingen af de figurer, som man förr, i brist på bättre namn, kallade retter. Dernaft woro grafwarne förswenna, då den engelska publiken ej kunde tåla ett sådant wanhelgande; nummorna gå helt besteligt på båda sidor åt afgrunden och abediasan och Robert äro derefter nödsakade sittande på golwot utföra sin rol, som synes den arme Fraschini ganska obegwämt.

Abediasans rol utfördes af Dem. Rosati, en ungl dansös från Mailand, med utmärkt talang. Hon besitter en ganska wacker figur, känner lusten och har i sitt spel mycket uttryck; hon dansar med mycken lätthet, liflighet och kroppens öfra del är otomordentligt fin och full af behag, hon har för sina fina tempa af en förnuvdranswärd noggrannhet och kraft.

Fjerde aften war betydigen förändrad och förökad, jag wet ej genom hvilken Wandal, ty wisse jag att angifwa hans namn, jag skulle gifwa honom till pris åt Meyerbeers hämb. Wi möter här en gammal beaktasak, som förirrat sig, Zabellas aria, och på det sätt, som Madame Castellan utförde den, är det mig tydligt hwarföre den är utesluten ur andra aften, utan att jag lifwål kan begräpa, hwarföre man insuckit den i fjerde aften. För öfrigt tåla i denna olycksaliga aft Madam Castellan och Fraschini, orkestrern och körerna från början till slut om hwem som kan djupast insöta delken i Meyerbeers sårade hjerla, och jag är, sandet till ära, öfwerlygad, att lordkammarrherren wid en ny framsällning kommer att utstryka hela aften, som nu kan betraktas såsom högt förräderi.

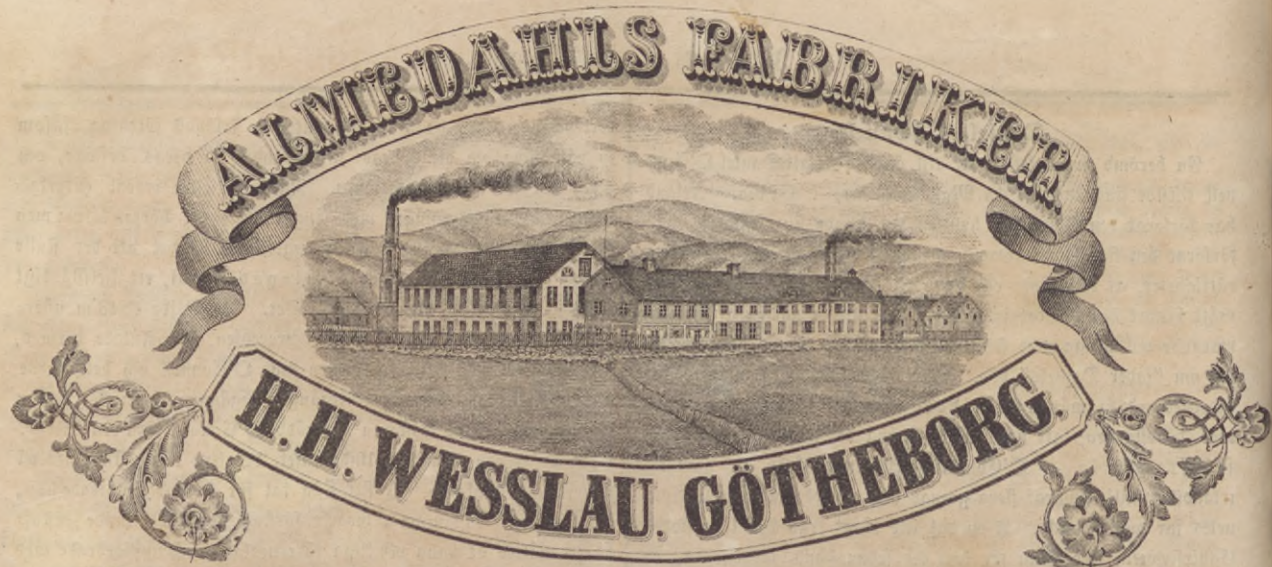
Jenny Lind wissade sig äno under åskådarnes bifallsyttringar och den ferdystrade himlen klarade åter, hon spelade och sjöng fluttrien, denna dödskamp emellan det ondas genius och det godas engel, med en magt af förtrollning, en utgjulste af ömhet, ett uttryck, så öfvertalande och hänyckande, att publiken söjde Roberts exempel och fastade sig för hennes fötter. Meyerbeer sjelf skulle i detta ögenblick af högsta förtjättning förlåtit hela werlden. Ridåen föll och engelska hänyckningen wissade sig nu i hela sin besegrande magt; stampringar, framropningar, blomsterregn, släktande näsdunkar, hattar kastade i lusten; man wisse ej mer hwad man skulle göra, för att få den stora sängeriskan; jag har fallan sett en sådan otomordentlig förtjättning.

Med ett ord: Jenny Linds triumf war lifsak afgjord, som förtjent. Den öfriga delen af utförandet war erbarmlig; ingen war inne i sin rol och stantig, i strid med sin italienska war långt bakem Lewasieur; Fraschini, som genom detta afgrundswerk, utförde sin rol med en förwänande rättframhet, hade ej ens den aflägsnaste idé om sin rol; Geordoni är en förträfflig Dalmidant, men har blott en ballad och en duo att sjunga; kererna kunna jemfäras med de sänsta man hört, orkestrern icke mycket bättre. Öfwerpresten, jag hade nära glömt honom, wissade sig i slutscenen och Vondé sjöngaste idé om ren bakem kelisjen: "Ara ware Gud," och det war hela hans uppgift.

Daniel O'Connell.

En berömd mans lefnad är till ända, i det att Daniel O'Connell tillföt sina ögon d. 15 Maj, detta år, i Genna. Irland har förlorat den klippa, på hvilken det bygde sin framtid, har förlorat den store försvararen af dess borgerliga och menliga rättigheter, af dess arma och betryckta. Det är ett i dubbelt mått bittert öde för det irländska folket, att se natten af sin närvarande utfägliga nöd ännu mer förmörkas genom underättelsen om "fader Daniels" död. Men äfven honom, som beredt sitt fädernesland så många högtidsbagar, skall den tankan förbittra dödsstunden, att han måste lemna det nu i en tid af den största olycka. — O'Connell härstammar från en gammal irländsk familj, hvaraf flera grenar äro mycket rika; men O'Connells far var det icke. I en dal icke långt från den lilla staden Cahirsiveen, stod ännu för kort tid sedan hans fäderneshus, en liten förfallen byggnad, der han föddes 1774. Hans farbror, som då var ägare af Derryane-Abbay, åtog sig omsorgen om Daniels och hans yngre broder Maurices uppfostran. Med dem blef han i sitt 13:de år sänd till Redington på Longisland i den första skola, som offentligen hölls af katolska andlige, allt sedan strafflagarnes införande i Irland. Sedmera woro de båda bröderna ett år hos Jesuiterna i St. Omer. Presidenten för derwarande collegium Dr Staphylton stref då öfwer Daniel, att han aldrig besunnit sig i större willfarelse, än om denne icke kom att spela en utmärkt rol i werlden. Efter att bröderna ännu några månader besökt engelska collegiet i Donai, anträdde de d. 21 Jan. 1793 hemresan, och anlände till England med samma paketbåt, som öfwer kanalen, medbragte den första nderättelsen om Ludwig d. 14:des olyckliga ändalykt. Derpå studerade Daniel juridik i Lincoln's Inn, en rätts-skola i London och blef sedan advokat i Dublin, der han snart eröndde ett stort rykte. Men hans offentliga lif har för alltid förfätrat honom om en plats bland sin tids mest utmärkta män. Den af O'Connell och Sheil 1823 förnyade stora förening till eröndande af katolikernas emancipation genom lagliga och constitutionella medel, och den 1835 efter dennas upphäfvande af regeringen, åstadkomma nya förening, utverkade äntligen katolikernas emancipation i alla 3 konungarikena. Nu intog äfven, den förnt, som katolik en gång afvisade, men för andra gången för greffskapet Clare walde O'Connell, sitt säte i underhuset. År 1834 kom upphäfvandet af unienen till tals i parlamentet, då ännu mot hans wilja, som O'Connell flera gånger förfätrat. Närmaste följden häraf var blott ministrarnes högtidliga förfätran, att Irlands besvär skulle blifwa afhjelpa. O'Connell medgaf dem dertill 5 år. Under denna tid hade han fullt upp att göra med att organisera; i parlamentet angrep han Drangelogerna, och erhöi först en commissiön nedfatt mot dem, och sedan deras fullkomliga un-

dertryckande. År 1839 stiftades åter en irländsk förening, såsom en påmaning om det lofwade afhjelpandet, af deras besvär, och 1840 började repealagetationen. Rättwisfa eller repeal (återkallelse, neml. af föreningen med England) war i början lösen; men 1842 uppfade O'Connell engelska regeringen hoppet att det skulle stanna wid den förra och en obetingad repeal, ett sjelfständigt irländskt parlament, blef nu walfspråket. Nu följde 1843 m. utseendetingen (möten) och så monter-processen, som slutade dermed, att perernas hus upphäfde domen mot O'Connell och deltagarne i hans agitation, för wid rättegången begångna formjel. Under den närwarande sessionen uppträdde O'Connell först den 1 Febr. detta år, redan lidande i Underhuset, der han intog sin plats på oppositiöns bänkarne. I sitt första tal för Irland förklarade han, det han wille instämma i hwarje förslag som blott kunde förfäfsa en måltid af hans olyckliga fädernesland, och uppretrade med redan mattad stämma England ännu en gång att eftertryckligen hjälpa eller belasta sig med ansvaret för att en fjerdedel af Irlands befolkning förmäktade. — Nu är den wältaliga tunga som förstod tillhwinga sig lika uppmärksamhet, midt ibland hundradetusende, som bland brittiska rikets utwalda representanter, för alltid förstummad. Huru mycket han bidrogit att utseta rofljshnaden och dryckesbegäret hos de lägre klasserna i Irland, att höja ett genom ärtligt elände trängt och förslöadt slagte till ett mändigare sträfwande och medborgerlig samsundsanda, att besörda det allmänna lugnet och religiös fördragshmet, i det han lärde det katolska folket i protestanterna se sina bröder, hwem förmär wäl fullkomligt satta detta och huru mycket det är O'Connells förtjenst att Irland i dag styres utan tvångsbill. Man har mycket stridt deröfwer, om repealen för honom blott war ett medel eller om han hade allwar dermed. Det gifwes ingen bättre upphysning bärom än hans egna ord till sina landsmän: "Gemettagen allt hwad ni kunnen besemma, men gifwen ingenting öfster." Har han i många hänseenden utsträckt sitt mål för långt; så bewisar det dock ingenting emot honom; ty hwarföre skall e han icke angifwa ett mål äfwen för dem, som femmo efter honom. O'Connells-skatten och repealrörelsen, som det irländska folket frivilligt sammansföt till befärdande af kostnaderna för den stora nation-processen för rättwisfas erhållande af England, har äfwenlebedes ofta på ett lågt sätt förebräts honom. Men huru skulde han utan så flera medel kunnat fullfölja sin stora uppgift lagligt och författingsenligt, då han sjelf ej ägde dessa medel. Man har kallat honom en regular robbber (laglig röfware), fadren för all galenskap m. m., så att han sjelf utmärkte sig såsom samtidens mest smådade man. Äfwen har stundade icke sina motståndare. Men har han icke hållit ord med genemdriftswandet af repealen, har han ej upplefwat att se sig i presidentstolen af ett irländskt parlament, så har deremot hans ord wid det stora meetinget i Sara blifwit samnt: "Det skall förr eller sednare komma till utbrett, säger jag, dock jag wägar förfätra, att så länge jag lefwer, intet sådant skall äga rum." Deri har han redligt, som en man, hållit ord, som högt förklarade, att det gifwes ingen omöjlighet för den, som ej känner någon annan sträfwan på jorden än sitt fäderneslands bästa, som war beslutet, att genom öppna, ärliga och constitutionella medel werfa till dess wönnittfärdelse, och från tröskeln till hwarje irländsk bydda, som han gick förbi, ljöd det till honom: "Guds wälsignelse ware med honom."

Dessa fabriker, som väl icke synas vara i någon utomordentlig stor skala, lära dock komma att snart nog leverera åtskilliga för nutiden passande fabriker, hvaraf man redan sett ett och annat, såsom de vidt beryktade Linne-Byxtygen. — Ett der anlagt Natur-Linneblekeri lärer vara mycket lofvande för vår Linne-tillverkning; dessutom finnes stort Färgeri samt Bomullsblekeri; sedermera lärer komma att tillverkas rätt vackra Bomullsfoder-Lärfter, samt annat dylikt.

Probat medel mot tandvärk.

Man tager kallt watten i munnen, sätter sig warligt på en glödhjet jernugn, och när wattenet begynnar att koka i munnen är tandvärken borta.

Maskerad-scen.

Damen: Men nu får Herren också bestämt maskera sig.

Herren: Ja, men bästa fröken! jag har ju lugen mask.

Göteborg, E. Petersens Officin, 1847.

Nästa Nummer utkommer Söndagen den 11 July 1847.